

کوردي (کههک) دیارده یهک. . ب لککینهوه، توانایهک ب سوود ل بینین!! نووسیتی : دکت مولود ئیبراهیم حسان

مامستا مهلا عهلی، ئه مه بیست سا زیاتره له نـو ماـی خـی و ئـستاش
له نهـخـشانهی (مستشفى الـگـب النبوی) له قهزای خهبات (کههک) ی سهر
به شاری ههولـر، رـژانه پـشوازی له هه موو جـره نهـخـشـک!!؟ دهکات،
وهک (خـی دهـلـت) و له لاپه هکانی فه یسبووک و له نـو (You Tube) دا
زـربهی بـاوده کاته وه نووسیویه تی، چاره سهری هه موو نهـخـشـهکان
دهکات، هه موو جـره نهـخـشییهک!! رـژانهش له سهر لاپه هـی
فه یسبووک هکی به ئاشکراو به بهرچاوی هه موو دنیاوه، ههواـی
دـزینه وهی دهرمان و چاره سهری تازه بـ نهـخـشـهکان راده گهیه نـ!!
به شـکی بهرچاویش ئه و نهـخـشـانهی که مامستا مهلا عهلی چاره سهری
تازه یان بـ دهـدـزـته وه، هـشتا زانستی پزیشکی جیهانی بـ دـزینه وهی
چاره سهری تهواوی ئه و نهـخـشـانه له تاقیکردنه وه دایه!! بهـم
مامستا وهک خـی دهـلـت و له قـیدی تـمارکراوه کاندای بـاوی
کردوونه ته وه، بـ نمونه: نهـخـشی شـرپه نجه و ئایدزو ئیـبـلا... تهواوی
نهـخـشیه گه وره و گران و بـ چاره سهری و کهم چاره سهریهکان، چاره سهر
دهکات.

ههر له لاپه هـی فه یسبووکی تایبه تی خـیدا نووسیویه تی: (داوا له هه موو
نهـخـشـانهکانی جیهان ده کهم باسهردانم بکهن، چاره سهری نهـخـشی
شـرپه نجه دـزیته وه، به ماوهی پـنج مانگ نهـخـشیهکانی شـرپه نجه
له ناو دهـچـ، به ئیزنی خـوای، چونکه زیاتر له 5700 نهـخـشی شـرپه نجه
چاره سهر کردووه به ئیزنی خـودای گه وره به داتا و قـیدی له لاهه، به ندهی
خـوای عهلی مه حمود- ئه دیمن)، ئه مه ههواـه (گرنگ و ترسناکه!!) و ئه
پـداگیریهی مامستا له سهر به رده وامی کارکردنی له نـو ماـ و
نهـخـشـانهکی، سهرهـای دژایه تیهکی زـرو رـگریهکی به رده وامی
(وهزاره تی ته ندروستی حکومه تی ههرـمی کوردستان) که وهک مامستا
بـاوی کردوونه ته وه، تـائـستا (55) جار پـلیس بـ گرتن و داخستنی
نهـخـشـانهکی چووته نـو ماـ و نهـخـشـانهکی، ئه وه جگه له وهی له
راگه یانندهکان و ماـپه هـ کـمهـایه تیهکان به رده وام خهـکانـک هه
(جوـنی پـدهـدهن و سوکایه تی پـدهـکه ن!!) که چی وهک له قـیدی و

فەيسبووکه کانی مامستا بەرچاو دەکەو، رێژ بەرێژ نەخشا نەکە قەبەباغتر دەب و هەموو جەرە نەخشێک و لەهەموو جیھانەوێ رووی تەدەکەن، وەک (مامستا باسی دەکات) لەقیدی و فەيسبووکه کانی ديارە، مامستا چارەسەریان دەکات، ئەوێ بەچوار دەستە هەبەدەگرن و دەیهێننە لای مامستا، پاش چارەسەرکردنەکانی مامستا، نەخشەکان بەپێی خێیان دەگەننەوێ مامستی خێیان.

ئایا ئەم دیاردە گرنگە و ترسناکە هێ ئەوێ بەمشوێوێ لەگەبیدا رووبەو و ببینەوێ کەتائستا وەزارەتی تەندروستی رووبەو و بوو تەوێ؟ یان بێ ئەوانە لێ بگەنن کە بەردەوام جوێن بە مامستا دەدەن و سوکایەتی پەدەکەن؟! لەولاشەوێ نەخشەکان لەهەموو نەتەوێ چین و ئایین و وێتەکەوێ بێ چارەسەری نەخشەکانیان دێنە لای مامستا، زۆرێ ئەو نەخشەش وەک (خێیان دەن) لەچارەسەری پزیشک و نەخشەخانە، رێگا چارە زانستێ بەردەستەکان بێ هیوا بوون؟!

بێست سا کارکردنی مامستا مەلا عەلی و ژمارەێ ئەو نەخشەشانە هاتوونەتە لای مامستا و زۆری و جۆری نەخشەکانی، بەنەخشی جەستەیی و دەروونی و دەروونی ئایینی و نەخشەشییە کلتووریەکان، هەبەدە زۆرن بەتەنیا و بەم دەمودەستە بەسەر ناکرێنەوێ ناژمەردەن، هەر بێیە وەک نمونە مەلەتەک چەند نەخشەکی تایبەت رادەوێستە و بەدوای پەشینە مژوویی و هاوشوێوێاندا دەگەننەوێ کلتووری کێن و نوێ مەگایەتیدا.

چارەسەری ئایینی لەمژوودا

مامستا مەلا عەلی ئەگەر ئەگەر چێ دەرمانی جێرا و جێریش بەکار دەهێنێ، بەتایبەتی گێا دەرمانی شەعی و کلتووری، بەم هێزو شادەماری کارەکە خێ لەهێزی (چارەسەری ئایینی) دا دەبینێتەوێ، خێ وەک موسمانێک بە (الگب النبوی) ناودەبات و بەردەوامیش پەشت بەقورئان دەبەستێت، نمونە بێ نەخشێ (جێکە چوونە جەستە مەرف) بەخوێندنی قورئانی پێرێ چارەسەر دەکات.

نەخشێ جێکە چوونە ناو جەستە، نەخشەکی مژوویی کلتووری ئایینی واقعێ، لەو و مژووەوێ زۆر کێنەو زیاتر لە پێنج هەزار سا پێش ئێستا، سەمەریەکان لەئاین و کلتووری خێاندا باسیانکردووەو چارەسەریان بێ دزیوێتەوێ. ئەوانیش بێوايان بەوێ هەبووێ کە جێکە هەبەو، دەچێتە جەستە مەرفەوێ هەر بێیە لەئایینی ئەواندا (کاهین) کێ واتە پیاوێکی ئایینی هەبووێ تایبەت بەو نەخشەشییە، پێیان دەگوت (شەیتان تەرێن- گارد الشیگان- جێگیر) ئەو کاهینە ئەو نەخشەشانە چاکدەکردهوێ کە بەپێی بێوای ئەوان جێ دەچووە جەستەیانەوێ.

واته كاهينه ئايىنيه كه لای سـ مەرييه كان پـش پـنج ھەزار سا ۋ ئەو كارەى كەردووە كه ئـستا مامـستا مەلا عەلى و زـر شـخ و مەلاو پياوانى ئايىنى ئىسلام و زـر بەى ئايىنه كانى دىكه دەيكەن، ھەر ئـستاش دكتـر ئا ۋ ئا ۋ سورا ۋر (Doctor R.R. Soares) لاپە ۋەى تايبەتى فەيسبووكى خـى ھەيەو ۋەك مەسيحيەك لە تاي ۋەكەيدا لە پـشەكى كارەكانيدا باسى دەكات، ماوۋى چل سا ۋە چارەسەرى نەخـش دەكات، ۋەك نەخـشى كو ۋرى و كە ۋى و گـجى و گە ۋى... تاد

ۋەك لە پـشەكى قىدي ۋر ۋكلامەكەيدا ھاتووە، دكتـر سوار ۋر چل سا ۋە بە پشت بەستن بە (رـب- يسوع- ئىنجىل) ۋەك لەكارو قسەكانيدا ديارە، بە بەرچاوى خە ۋك و لە ۋە ۋەكى ھەزار نەفەرى و بە بەردەمى راگەيان دەنەكانەو، ئەویش ۋەك مامـستا مەلا عەلى، لەن ۋ ئايىن و كلتورى خـى، نەخـشەكان چارەسەر دەكات.

دكتـر سورا ۋر، لەسەر قىدي ۋەكى دانراودا نووسىويەتى (المعجزه الكبرى) لە قىدي ۋەكەدا باسى مندا ۋك دەكات ناوى (ياسەمين)ە، كه نەخـشى ئـسكە خوارەى ھەبوو، پزىشكەكان سـجار نەشتەگەريان بـ كەردوو، بە ۋام چاك نە بـتەو، دواجار ھاتـتە لای دكتـر سوار ۋر ۋزلە سە ر قسە ۋ دكتـر سوارىز، بەيامەرتى (رـب- يسوع) چاك بـتەو!!

لە قىدي ۋەكەدا، ياسەمين چاك بـتەو ۋ دە ۋات و را دەكات!! كە پـشتر ۋەك دايكى باسى دەكات، ياسەمين ھەرگىز نەيتوانىو ۋ ۋات، كەچى دكتـر سوار ۋر لەچاك كەردنەو ۋ نەخـشەكانيدا بە موعجىزەى (رـب-و- يسوع) ۋ دەزان ۋ، ھەروەك ئەوۋى مامـستا مەلا عەلى خـشمان چاكبوونەو ۋ نەخـشەكانى خـى، ئەویش بە موعجىزەى (قورئان - خدا- پيغەمبەر) دەزان ۋ.

ئەوۋى گەنگە، لەئـستادا مامـستا مەلا عەلى كوردى لە نەخـشەخانەى (گب النبوى)دا ۋەك موسـمان ۋك بە پشت بەستن بەخودا و پـغەمبەر و قورئان و كلتورە ئايىنيه كەى (ۋەك خـى دە ۋ) نەخـشەكانى چاك دەكاتەو ۋ بىست سا ۋە ئەم كارە دەكات!! ھەروە ۋ دكتـر سوار ۋر ۋەك مەسيحيەك بە پشت بەستن بە (رـب- يسوع و ئىنجىل) و كلتورە ئايىنيه كەى (ۋەك خـى دە ۋ) چل سا ۋە نەخـشەكانى خـى چاك دەكاتەو!!

لـكـكـيىنەو مـژوو يىه كانى پـماندە ۋن: ئەو ھەر تەنيا پياوانى ئايىنى مەسىحى و موسـمان نين بە ۋزى پزىشكى ئايىنى نەخـشەكانيان چاك دەكەنەو! بە ۋكو ئەم جـرە چارەسەريە ئايىنيه، ھەتا ئاينزاكانىش ئەم جـرە چارەسەر كەردنەى نەخـشيان تـدا ھەبوو ۋ ھەيە، ۋەك كاهينه سـ مەرييه كە پـش پـنج ھەزار سا ۋ بە پشت بەستن بە ۋزو كلتورى ئايىنيه كەى خـى چارەسەرى نەخـشەكانى دەكرد!

ئەگەر ئايىنى موسـمانان و ئايىنى مەسيحيەكان دوو ئايىنى ئاسمانين، بە پـى خانە بەندى ئايىنەكان، ئەوا ئايىنى سـ مەرى،

ئايىنكى مىڭ فېكرىدۇ زەمىنى بوۋا!

كەۋاتە، ئايىنەكان لەپا ھەموو ئەرەكانى خا ياندا ئەرەكى پزىشكى- پزىشكى ئايىنى- يىشان بىنىۋە چارەسەرى ئايىنى تايىت نىە بەئايىنكى و زەمەنكى و چەند پياۋكى ئايىنى ديارىكراۋ، بەكۈ بەردەوام لەنۋو كەمەگە ئايىنەكاندا ھەندەك لەپياۋانى ئايىنى ئەم جەرە نەخەشانەيان كەم و زەر چااكرىدەتەۋە.

ئەۋەى مامەستا مەلا ەلى كوردى، دەكات بەدياردەيەكى تايىت وگرنگ و ترسناك!! ئەۋەيە كە ئەۋ لەنۋوماندايەۋ كاردەكات و دژايەتى دەكرى؟! بەمام دكتەر ئا ئا سوارىز لەۋاتى خەيدا، چل ساە كاردەكات و رىزى لادەگىردەت. رىزگىرانەكەي لەۋەدا دەبىنم كە بەئازادى و بەئاشكراۋ لەنۋو ھەكەكى گەۋرەۋ شايستە لەبەردەمى راگەيانەندەكان بەدەخەشى و شانازيەۋە كاردەكات و چارەسەرى نەخەشەكان دەكات!!

چارەسەرى ئايىنى بە نەخەشىيەكان:

ئەگەر باسى ئەۋ رووداۋە چىرەكە مەژۋويىانە نەكەين كە پەغەمبەرۋ پياۋ چاكان بەدرىزايى مەژۋو لەزەر سەردەم و لەزەر ۋات و لەپەناي زەر ئايىن... نەخەشان چااكرىدەتەۋە، ئەۋا زانستىش ئەۋەى سەلماندوۋە كە ئايىن و پياۋى ئايىنى رەشانەيان ھەيە لەچارەسەركردنى نەخەشە باۋەدارە ئايىنىيەكان، جا ئايىنەكە ھەر ئايىنەكە بەت، زەمىنى بەت يان ئاسمانى.

مىڭ- لەھەر سەردەمەكە و لەھەر ۋاتەكە و لەنۋو ھەر نەتەۋەۋ ئايىنەكە، كە لەدايك دەبەت لەنۋو خەزانەكى باۋەدار بەئايىنەكە، لەنۋو كىلتوۋرو سروتى رەزانەى ئەۋ ئايىنە گەۋرە دەبە و دواجار ئايىن و كىلتوۋرەكە دەبن بە باۋەۋ كىردارى رەزانەى و خوداۋ پەغەمبەرۋ كەتەب و سروت و پياۋە ئايىنىيەكانى خەي لا پىرەز دەبەت، پىرەزەكى سەدا سەد، كەھىچ پىرەزىيەكى تر لاي ئەۋ ناگاتە ئەۋ پىرەزىيە!

ھەر بەيە ئەۋ تاكە باۋەدارە كە نەخەشەكەۋە ھەندە جار پەنا بە ئايىنەكەى خەي دەبەت، بەتايىت ئەگەر پزىشكە و نەخەشەخانە زانستىيەكان سەركەۋتوۋ نەبن لەچارەسەركردنى نەخەشىيەكەيدا، ئەۋا لەم كاتانەدا نەخەشە بەئىمانەۋە ھەموو ھىۋايە خەي بەچارەسەريە ئايىنەكەۋە دەبەستەتەۋە ھەموو دەروۋون و جەستەى بەباۋەى ئايىنەۋە ئامادەى چارەسەرى ئايىنى دەبەت. ئەگەر پياۋە ئايىنىيەكەش جەگەى باۋە بوۋ، تاقىكردنەۋەى ھەبوۋ لەم بواردەدا، ئەۋا ئەم جەرە نەخەشانە لەزەر خەتەدا سوۋد لە چارەسەريەكە دەبىن!!

بەمام ۋەكە لە فەيسبۋوك و قىدىكىكانى مامەستا مەلا ەلى كوردى بەرچاۋە، مامەستا سىۋورى ئايىنەكەى خەي بەزانىدوۋە، ۋاتە جەگە

لهخه کی موسمان، ئه وه نهخشانهش دهنه لای که لهسهر ئایینهکانی ترن، نمونهی ئه وه جره کهسانهش له نه و قیدیکانی مامستادا زرن. ئه مه جار کی تر مامستا دهکاته وه به (دیاردیه کی زرن گرنه و ترسناک!!) ههر بهیه ناب له بهردهم ئه وه دیارده گرنه و ترسناکه ئاوا خه مساردانه دابنیشین و ئه وه دیارده ناوازهیه نهخینه بهر تیشکی زانستیانه و راستی زانستی واقعی مامستا علی خی و راستی پزیشکیه کهی و راستی نهخشانهکان و راستی چارهسهریهکانی به خمان و به خه روون نه کهینه وه.

مامستا مهلا علی ده، رزانه لهسهعات ههشتی بهیانیه وه تا چواری ئواره پشوازی له نهخشانهکان ده کهم، ته نیا رزانی ههینی و سه شهمه نه بهت وه له قیدیکانیش ده رده کهوت، بهردهوام نهخشانه کهی په له نهخشی جراج، جگلهخه کی کوردستان و عراق، له واتی ده ورو بهر (تورکیا و ئران و واتی تانی رزناواش) تا که نهخشان ها توونه ته لای مامستا، ئه وه نهخشانهش ههریه کهو چیر کی خی ههیه.

زربهشیان پاش ئه وهی سوود له چارهسهری دکترو نهخشانهکان وه رناگرن به ناچاری روو له مامستا مهلا علی ده کهن، له نه و نهخشانیش کهسانی دیارو بهرپرس وخواهن به وانا مه و پزیشکیشی تدایه.

له گه ئه وه بهردهوامی کارکردن و بازا گهرمیهی مامستا مهلا علی و هه وای چارهسهرکردنی نهخشانهکان و بهردهوام مژدهی دزینه وهی ده رمان و چارهسهری نو، هشتا به نه و هزیری ته ندروستی ههرمی کوردستان ده: (ئه وه جادوگهرو ساحیره، به ههچ شوهیه کی رگای په نادهین و گوپی ل ناگرین و ل ناگه بین کاربکات!!)، تا ئستاش وه مامستا مهلا علی نووسیویه تی له لایه هی فیهی سوو که کهی (55) جار په لیس به نیه تی داخستنی نهخشانه کهی ده رگایان ل گرتو وه! قسهی گرنه ل ره ئه وهیه، ئایا پاش بیست سا کارکردن و ئه و (نه و بانگه جیهانی) یه مامستا علی کوردی ههیه تی چارهسهرکردنی (که شهی مامستا علی) به وه ده کرت که به په لیس دایبخن؟ ئایا. به مشوهیه داده خر؟ ئه گه وایه به چی پاش (55) جار هشتا مامستا بهردهوامه له کارکردن؟!

وه که له فیهی سوو کهکانی مامستا مهلا علی دا ههیه و له قیدییهکاندا به واکراوه نه ته وه، مامستا به ته نیا کاری نهخشانیه کی گه و ره هه موو جره پسپه ریهکان دهکات!! چارهسهری نهخشی پهت و مووی سهر دهکات تا ده گاته شپه نهجه و ئایدز.

مامستا بهردهوام هاوار دهکات و ده: (هه موو ئه م نهخشانه م چارهسهر کردو وه ئاماده م چارهسهریان بکهن، له بهرچاوتان. هه موو

جيهان وهرن لـره فـر بن، حكومت وهرن!! پزيشكهكان وهرن، پـويسته
ئـه و زانستهي من لهكـليژهكان بخوـندر، ئامادهم دهيان و سه تان كهس
و گـنج فـري ئـه و زانسته بكم، من دهرم، با ئـه و زانسته به دنيا دا
بـا و بـته وه، خـه كـ سوودي لـ ببين!!).

ئايا. ئـم هاواركردنه بهردهوامي مامـستا عـلي، شـتييه؟
جادوگـريه؟ يان زانستي و ئيمان بهـخي و بهكارهكهي؟! ئـستا
نـخـشـخـانه كهي مامـستا عـلي بووه به واقيعـك نه به حكومت و نه
به وهزاره تي ته ندروستي و نه به هيچ كهسـ داناخـت!! چاره سـري
عـاقلـانه و زانستيانـه ئـه وه بهـشـوه يـه كي زانستي- زانستي هـمه لايـه نه-
بهـزـلـگـرتـنـه وه، مامـستا مـهـلا عـلي بخـرتـه ژـر لـكـكـيـنـه وه و
تـا قـيـكـردـنـه وه به كـرده وه، ئـم كـارهش كـار كـي ئـاسـان نـيـه و ئـسته مـيش
نـيـه!.

هـه نـدـكـ له چاره سـر كـردنـه كـاني مامـستا
لـره دهـگـهـمـه وه سـر كـار و چاره سـريـه كـاني مامـستا مـهـلا عـلي و سـ
جـر چاره سـري به نمونه وهرده گرم:

يـه كـه مـيان: دهر كـردني جن له جهـستهي نـخـش
دووه ميان: بهكارهـنـاني (ميزو شيري و شتر) وهـك دهرمان بـ نـخـشـي
شـريـه نـجه و چاره سـري.

سـيـه مـيان: زماـنگـان، واته ئـه وانـه بهـهي شـك و گـرانه تاوه
زماـنيان دهـگـهـمـه درـت.

يـه كـه م: دهر كـردني جن له جهـستهي نـخـش
سـره تا ئـيا جن هـيه؟ باسي جن باسـكي ئـاـزو مـژوويـه، تـاـئـستا
سـهـدان كـتـب له سـر هـه بوون و نه بووني جن نووسراوه، كهس ناتوانـ بـ
جن نـه، كه سيش ناتوانـ بـ جن ئـه وه ته هـيه، واته جنـك بـگر و
بيخاته سـر مـزي تـا قـيـكـردـنـه وه، بهـام، ئـه فـسانـه كـان كه كـنـترين
زانستي- مـرـقـن، باسي جن دهـكـن. ئـايـنـه كـان، هـمـوـو ئـايـنـه كـان باسي
جن دهـكـن! مـژوـو باسي جن دهـكـات!! واقيع بهردهوام باسي جن دهـكـات،
ئـهـمـهـش نـهـك ته نـيا هـر له وـاـتـك و نـو مـيـلـله تـك و ته نـيا ئـايـنـك!!
وانـيـه!! بهـكـو باس و كـشـه يـه كي هـمـوـو مـرـقـايـه تـيـه. له هـمـوـو زه مـين و
زه مانـكـدا هـه تا ئـستا سـهـدان و هـزاران چـيرـكي خـه يـاـي و واقيعي
هـيـه، باس له پـهـيـوه نـديـه-خـراپ-و-چـاك-هـكـاني نـوان مـرـق و جنـك
دهـكـات. لهـگـه هـمـوـو ئـه مانـه شـدا تـاـئـستا كهس نه يتوانيوه جنـك يـهـك
راو بـكات و بهـزـينـدووي يان مردووي بيـهـنـد و پـهـمان بـ: ئـه وه ته
جن، ئـه وه يـه؟

راستـيـهـك هـيـه، ئـم ژيان و كهـونـه پـ لهـنـهـنـيـه!! تـاـئـستا زـر
كه ممان لهـو نهـنـيـه زانـيوـه هـشـتا زـر ماوه مـرـقـايـه تي بيانـزان!!
هـرـوهـها لهـنـو جهـستهي مـرـق خـيـدا بهـهـزه جهـسته يـي و عـقـيـه كه يـه وه

ده گرن و دواچار- حه کیم-و- دهرو-ش- و- جادوگره کان به میز چاره سریان ده کهن، زرن!

ئو چیر کان ره ریشه یه کی واقعی هه یه و کورد له مژه گوتوویه تی (پیس به پیسی ده چ) چیر کی به کاره نانی میز له کلتورو واقعدا، چیر کی دوورو در ژو دهو مه نده له نو و ئو دهو مه ندیه دا ته نیا ئم رووداوه ی نو کورده واری خ مانن ب ده گ موه، که منیش بیستوومه (کر کار ک به هی چیمه نت وه، پسته ی تووشی نه خشی ((ئه گزیم)) ده بت، زر هه دات چاره سهری ب ناکرت، له نه خ شانه ده یخه و نن و ته نیا مهره م کی ه ورکه ره وه ب به کار ده نن، پیره پیاو کی کورده واری سهر له نه خ ش کی دیکه دات و، چاوی بهم تووشبووه ده که و ت، حا ی ده پرس ت، کا برای نه خ ش باسی حا ی خراپی خ ی ب ده کات، پیره م رد ده : وهره ده ره وه من چاکت ده که موه. له ده ره وه پیره م رد میزی مانگا ده گر و ده یکو ن و تا اده ی ئه وه ی که میزه که م ک چه وراتی ل دم ن ته وه له نو ده فره که دا، به ش وه ی مهره م ک، پیره م رد به و مهره م ی که له میزی مانگا گیراوه ته وه، ته وای پیسته ی کا برای نه خ ش، چه ور ده کات. وه ک من بیستوومه، کا برای نه خ ش بهم مهره م ی میزی مانگا، چاک ده ب ته وه).

ئر ره ج گای- گی ا نه وه ی ئو چیر که زرو در ژ-انه نیه. به ام هر ئستا له جیهاندا زر به زانسیته نه- میز- وه ک سهرچاوه یه ک ب (وزه) و ب (دهرمان) ب هه ند ک له نه خ شیه کان و دروستکردنه وه ی (ئاو) و (بیره) و (خواردنه وه) به کارد ت.

ئستا هر ب سه لماندن ناوی هه ند و ات و نوهند ده نووسین که ب (وزه) و (دهرمان) و (خواردن) سوود له میز وهرده گرن. هه ندا:

له هه وای کی زانستیدا هاتووه ده : هه ندا وزه یه ک به ره م د ن که سهرچاوه که ی میزی مر فه. دانیمارک:

ناهه نگ کی موسیقی گهوره سازده کات، به هی ئه وه ی توانیان له میز بیر به ره م به نن. روسیا:

له پیگه ی روسیا الیوم دا هاتووه: زاناکان خهریکی ئه وه ن ئستا میز بکه ن به ئاوی خواردنه وه له کاتی پویستدا به پشت به ستن به راستیه کان. ناسا:

نوه ندی زانستی ناسای ناودار، له هه وای کدا ده نووس (گ یی نی میز ب ئاوو وزه ب خ ژیهانندن له فهزا) دا، واته ئاسمانگه یده کان

ده توانن میزی خـیان بگـان بـ ئاوی خواردنه‌وه و وزه هەر له‌نـو مانگه ده‌ستکرده‌کانیا ندا .
ئه‌لجه‌زیره :

له جه‌زیره نـت دا ها تووه ده‌ : (ته‌کنـلـژیا ، وزه‌ی کاره‌با له‌نـو ئاوده‌ستی که‌مپی ئاواره‌کان به‌هـرم دـنـ) واتـه میزی نـو ئاوده‌سته‌کان ده‌کاته‌وه به به‌کاره‌با .
سعودیه :

توـژهر دکتـره فاتن خورشید (ده‌رمانـک له میزی وشتـر) به‌رهـم دـنـ حه‌وت جـر نه‌خـشی شـپـه‌نجه چاره‌سه‌ر ده‌کات .
دکتـره فاتن خورشید ده‌سا زیاتره خه‌ریکی لـکـپـنه‌وه‌یه له‌سه‌ر میزی وشتـرو بـ وانا مه‌که‌ی (الدکتوراه فی هندسه‌ الخایا من البریگانیا وهـو من التخصصات النادره فی الـوگن العربی)یه ، ئه‌م خاتوونه به‌پـسـپـریه‌کی ده‌گمهن و به‌گایه‌کی زانستی هاوچه‌رخ و ورد گه‌یشتـته ئه‌و ئه‌نجامه‌ی که له (میزی وشتـر) ده‌رمانی حه‌وت جـر نه‌خـشی شـپـه‌نجه به‌رهـم دـنـت . ئه‌م خاتوونه زـر پـشـمامـستا مه‌لا عه‌لی به‌لـکـپـنه‌وه گه‌یشتووه‌ته ئه‌و ئه‌نجامه ، دکتـره ئه‌وه‌ش ده‌ : که سوودی له فەرمووده‌کانی پـغـه‌مبه‌ر بینووه‌و ئه‌م چاره‌سه‌ره ئاینیه‌ی کردووه به چاره‌سه‌رکی زانستی .

ئه‌مانه ژماره‌یه‌کی که‌می ئه‌م هه‌وا و لـکـپـنه‌وه زانستیانه‌ن که باس له‌میز ده‌که‌ان وه‌ک وزه‌و ده‌رمان له‌جیهاندا .

ئـستا ده‌رکه‌وت ئه‌وه ته‌نیا مامـستا عه‌لی کوردی نیه‌! که میز به‌گشتی و میزی وشتـر به‌تایبه‌تی بـ چاره‌سه‌ری شـپـه‌نجه به‌کارده‌هـنـ ، له‌کـنه‌وه تائـستاش له‌نـوه‌نده کلتووری و نـوه‌نده زانستیه‌کانیش ، ئه‌م کارو هه‌وا هـ بوونی هه‌بووه . به‌ام هـیچ که‌س و نـوه‌ندـک ئه‌وه‌نده‌ی مه‌لا عه‌لی به‌ئاشکرا نا : (من تائـستا 5700 نه‌خـشی شـپـه‌نجه‌م چاره‌سه‌ر کردووه!!)

ئه‌م ریشه‌ واقیعی و زانستیه‌ی- میز- بـ ده‌رمان و چاره‌سه‌ری نه‌خـش و ئه‌م ژماره‌ زـره‌ی که مامـستا باسی ده‌کات (5700) نه‌خـشی شـپـه‌نجه‌و چاره‌سه‌رکردنیان ، دیسان مامـستا مه‌لا عه‌لی ده‌کات به‌پیاوـکی ده‌گمهن و گرنگ و ترسناک!! هەر بـیه ئه‌م دیارده واقیعیه هه‌رچی زووه پـویستی به‌لـکـپـنه‌وه‌ی هه‌مه‌ لایه‌نه هه‌یه ، بـ ئه‌وه‌ی رای خـمان ، رای دروست و زانستی له‌ئه‌نجامی لـکـپـنه‌وه زانستیه‌کان دره‌بـین و هەر له‌خـوه هـیچ شـتـک قبوـ نه‌که‌ین و هەر له‌خـوه‌ش هـیچ شـتـک ره‌ت نه‌که‌ینه‌وه .

سـپـه‌م :

زمانگـان : (Foreign Accent Syndrome)

ئه‌م نه‌خـشیه له‌نـوه‌نده زانستیه‌کاند به (- متلازمه‌ اللهجه‌ الاجنبیه)

ناسراوه، ئېمه به كوردی ناومان لېنا (زمانگېان) ئېم نهخېشه له ئه نجامی بهر كهوتن و گرانه تاو نېره دې و جه ېته دې ده ماغ، مر ېف تووشی ده بېت، ئه ویش نیشانه كې ئه وه یه كه له پې كه سېك زمانى دایكى له بیر ده كات و به زمانېك یان چەند زمانېكى تر قسان ده كات، هه تا هه ندېجار به (زمانى مردوو) واته زمانه له نېوچوو ه كان، نهخېشه كه قسه ده كات.

(ئېمه له لېكېكېينه وه یه كدا به ناوې- فېربونى زمان به له بهر گرته وه- له ئه فسانه وه بې زانستى سهردهم) باسى ده یان نمونه ی ئه و جېره زمانگېان و نهخېشانه مان كردوو كه له هه موو جیهاندا روویانداوه. له هه موو ئه و رووداوانه پزىسك و نېوهنده زانستیه كان، جگه له وه ی به سهرسامیه وه سه یری ئه و نهخېشانه یان كردوو، ئه وه نده ی من به دوا داچوونم بې كردوو، پزىشكه كان هېچ نهخېشېكیان له م نهخېشانه چاره سهر نه كردوو، كه هه ندېكیان له ئه نجامدا تووشى كېشه ی كېمه لایه تی و دهروونى بوون. به ېام، مام ېستا مه لا عه لی له ماوه ی 10- تا 15 ده قیقه چاره سه یری (نه واف) ده كات. نه واف پیاو ېكى نه خو ېنده وارو ئېزدیه، له پې نهخېش ده كه وې و لهخې ده چېت، كه بهخېد ېته وه زمانى دایكى له بیر ده كات و به زمانېكى ئینگلیزى رهوان قسان ده كات. كه سوكارى بې قسه كردن تېگه یشتن په نا بې ئینگلیزى زان و وهرگېكې ده بن، دوا جار پاش 13ر ېژ له گه ېان به دواى چاره سه یری، ده چنه نهخېشخانه كې مام ېستا مه لا عه لی، مام ېستا له ووی زمانه وه نه واف ده كاته وه به كوردو له ووی ئایینه وه ده یكاته وه به ئېزدی، چونكه نه واف به ه ېی ئه و نهخېشه جگه له وه ی زمانى گېكې درا بوو، ئه و ئاینىشى گېكې درا بوو بې مه سیحی و خاچى ده كرده مل!!

ئېمه بې خې لېكېكېينه وه ی زېر هه ېده گر ېت، ئه وه ی لېره گرنگه، ئه و زمانگېانه ی كه له هه موو و ېا تاندا روویداوه- من به پې به دوا داچوونى خېم هېچ كام له و نهخېشانه م نه دیوه چاره سه ركرا بې، جگه له (نه واف) ی كوردو ئېزدی كه به ده ستى مام ېستا مه لا عه لی كوردی چاره سه ركراوه و چاره سه ریه كى ئاسان و هه رزان!!

سه یری قیدی ې (ته نیا سه یری ئه و پیاوه ئېزدیه بكه!!) كه مام ېستا له فه یسبووك و له نېو قیدی ېكانى خې له یوتیوب بېاوى كر ېته وه. كېمه گه ی زیندوو، ئه و كېمه گه یه یه كه به زانستى و بهر پرسیاریه تیه وه له دیارده كان ده كېكېته وه و زانستیان ه ده یان خا ته شو ېنى شایسته ی خېان و لېناگه ېك هېچ دیارده یه ك به بې لېكېكېينه وه له نېو كېمه گه دا سه ره ېبداو به رده وام بېت و بېت به كلتوور.

مام ېستا مه لا عه لی وه ك دیارده یه ك بې لېكېكېينه وه وه كو پېشتر باسما كرد، مام ېستا بیست سا ېه به ش ېوه ی خې و وه ك خې ده ې و بېاوى كرد ېته وه چاره سه ریه هه موو جېره نهخېشه ك ده كات،

له وهش زیاتر ز به بـوابوون به خـ بهردهوام هاوار دهکات (جیهان وهرن فـربن!! کوردستان وهرن فـربن، پزیشکهکان وهرن فـربن، من ئامادهم فـرتان بکهـم، تاجیهان سوود لهم زانسته ببینـ، که له ئه وروپا نیه!! له کوردستان ههیه) ئه و مهیدان خواستنه ی مامـستا له جیهان و کوردستان، ئـستا زاناکان و بهرپرسه زاناکانی خستـته گـشه یه کی ته نگ و پـلـویسته خـ رزگا بکهـن! خـ رزگارکردنیش له وه دایه مامـستا بخـرتـه ژـر لـکـکـیـنـه وه توـژینه وهی زانستیانه ی تاقیکردنه وهی هه مه لایه نه و راستی و چاره سه ره کردن و چاره سه ر نه کرنی ده ربکه و.

تاقیکردنه وهی مامـستا مه لا عه لی

بهـام کـن ئه وانیه ده توان مامـستا مه لا عه لی تاقیکه نه وه؟! پزیشکـک ناتوانـ مامـستا تاقیکاته وه، ئه گهر ته نیا زانستی نـو کتـب و مه لزمه کانی خوـندبـ و نمره ی به رزی به ده ستهـ نابـ؟! مامـستایه کی ئاینی ناتوانـ مامـستا مه لا عه لی تاقیکاته وه، ئه گهر ته نیا پـشـنوـژ بکات و مردوو ته لقین بدات!! ده رونا نـک ناتوانـ مامـستا تاقیکاته وه، ته نیا تیـره زانستیه کانی ده روانزانی خوـندبـ؟! ئه وانیه مامـستا تاقی ده که نه وه ده بـ پسـپـرانی وردو هه مه لایه نه و کراوه بن، به سه ر زانسته جیا جیاکان و له پیکهاته جهسته یی و توانا شاراوه کان و باوهـه ئایینه بهرچاوه که ی مامـستا به دوای هـزو زانستـکی تازه دا بگهـن!! ئه وهش بهـزگرتن له مامـستا خـی و که سایه تی و زانست و توانا ئایینه که ی ده بـت، چونکه مامـستا وهـک له قیدیـکاندا ده رده که و نه خـشه گران و له مـژینه کان ئه وانیه زـر به زه حمه ت زانسته پزیشکی و ده روونیه کان چاکیان ده که نه وه! ئه وه ئه چهر چاک ببه نه وه؟! بهـام مامـستا زـر به ساده یی و به ئاسانی به زوویی و به هه رزانی و به ره چاوی کامـراوه بـ پشکنینی تاقیگه یی و بـ ئه شیعه و بـ سـنه رو بـ ده رمانی جـراوجـر، هه ر ته نیا به و هـزه ی خـی که ئه و دهـ (ئو هـزه له خواوه یه و له پـغه مبه ره و قورئا نه وه یه، من هـیچ نیم!! ئه وه خوایه نه خـش چاک ده کاته وه، من هـکارم) کاره کانی خـی ده کات.

من لـره دا لایه نه ئایینه که لـده گهـم و ئه مه بـ لـکـهـه رانی تایبته به جـ ده هـم!! بهـام باس له هـزه بهرچاوو واقیعه که ده که م، ئه ویش بوونی نه خـش و چاره سه رکردنیه تی- لای مامـستا- من که باسی زانستی مامـستا- ده که م، مه به ست ئه وه یه، ئه و زانسته ی مامـستا ئه و کارانه ی پـ ده کات و کردوویه تی به م زانسته مهیدان له زاناکانی کوردستان و جیهان ده خواز!!

ئه رکی لیژنه ی پسـپـرو هه مه لایه نه ئه وه مه زانسته به دوای ئه م- هـزو زانست-ه ی مامـستادا بگهـن!! ئایا.. ئه م هـزو زانسته راسته یان

ئەو تە سىخرو دەجەلە وەك جەنابى وەزىرى تەندروستى و ھەندەك
لەگە ياندەن و ھەندەك لە رەشنىرەكان دەن؟! ئەگەر
لەكەنەنە دەدا دەرکەوت مامەستا مەلا ەلى جادوکارو سىخربازە،
ئەو پەويستە بەپەي ياسا کار لەگە سىخرو جادوکار بکەت!!

خە ئەگەر دەرکەوت راستەو، مامەستا نەخەش چاک دەکاتەو و ئەو ەي کە
مامەستا دەينە (5700) نەخەشى شەپەنجەي چارەسەر کردو و ئەو
ھەموو جەنە کە تەچووەي چاک کرد تەو ئەو ھەموو نەخەشە جەراوەي
چارەسەر کردو و، ئەو مامەستا ھەر تەنیا پزىشک نە! بەکەو
پزىشکەکی زەر پەپەريەو (نەخەشخانە - گب النبوي) يەکەشى شارەکی
پزىشکەو ھەموو نەخەشەکی تەدا چارەسەر دەکەت.

ئەستا ئەمە لەبەردەم، سىخربازەك و جادوکارەكداين؟! يان لەبەردەم
زانايەکی پە لەزانستى چارەسەرى نەخەشەکانداين؟! مامەستا مەلا
ەلى بىست ساە کاردەکات - وەك خەي دەن: بەخەي اي چارەسەرى نەخەش
دەکات - ئاي لەم بىست ساە مامەستا بوو تە ەي مردنى کەس؟! کەس
شەت کردو و؟ فەي لەکەس کردو و پەري زەر لەکەس وەرگرتو و؟ کەس
ھەخە تەندو و؟!

ئەمە لەناوەندە پزىشکەکانى کوردستان و جىهان زەر ھەواي ناخەش
دەبىستين! نەخەش بەھەي دکتەر دەمرەت، مقەست و پەمەو داو لەنەو
جەستەي نەخەش بەجە دەمەن! خەك ھەدەخە تەندەرت و پەويستى
نەشتەرگەرى گەورەو بەپەري زەر پە دەکەت! ھەندەك لەپزىشکەكان پە
ئەو ەي پەويست پە ئەشيعەو سەنەر و پەشکەنى ھەمەجەر پە نەخەشەكان
دەکەن و دەرمانى زەريان پە دەنووسن!! ئەو کارانەش ديارە چ
کارىگەريەکی لەسەر ئابوورى نەخەش و بارى دەروونى و جەستەي نەخەش
بەجە دەن!! نمونەش يەکجار زەرە.

نە ھەموو پزىشکەكان - لەگە ئەو پەي رەزم - زانائو سەرکەوتوون، نە
ھەموو نەوەندە پزىشکەكان بەتەواوى کارى زانستى و ياسايى دەکەن.
نە زانستيش لەبوارى پزىشکى گەشتە تە کەتايى ئەو ەي ھەيە، لەگە
زەركارى گەورەو سەرکەوتن لەزەر بواردە، بەتايبەت پاش دەزىنەو ەي
(DNA) ترشەلەکی ناوکی لەساي (1953) دا، ھەروەھا (Nanotechnology)
و بەکارھەنانى لەبوارى پزىشکيدا، ئەم دووانە زانستى پزىشکيان
گەيانە ئاستەکی بەرز لەگە ئەو ەش ھەشتا زانست پزىشکى زانستەکە
لەتاقىکردنەو دايەو بەردەوام لەگەنە. ھەم لەم رەژانەدا (دەت
ادارە الاغزىه العقاقير الامريکيه PDA ھزە الادويه قد تسبب السکتە
الدماغيه) و ناوى چەند جەرە (حەب و کەپسول) کە دەن و قەدەغەيان
دەکات، لەبەر ئەو ەي دەرکەوتو و دواجار بەکارھەنانيان دەپەتە ەي
سەکتەي دەماغ - دەرمانەکانيش ئەمانەن:

1. ئەد فیل
2. نایروسین
3. سیلیریکس

4. نـرفین- و ئەوانەى هاوچهشنیان

ئەمە پـماندە: زانست، بەتایبەت زانستی پزیشکی، بە دەروونی و جەستەییەو بەردەوام خـی زانستـکە لەتاقیکردنەو دایە، لەگەـ هەموو کارە مەزن و خزمەتە جوان و کارە زانستیانەى لەهەموو جیهان بەردەوام لەبوارى پزیشکیدا ئەنجام دەدرـت، بەـام لەم هەوـە تاقیکردنەویانەدانه، زـرجار زیان و کەموکورتى خـیان هەبوو، ئەووەتە (لەساـى 1976 سەرجهـم پزیشکەکانى شارى (لـس ئەنجلـس)ى ئەمریکا مانیان لەکارەکانیان گرت بـ ماوەى یەك مانگى تەواو کاریان نەکرد، ئەو ماوەیە رـژەى مردن لە (18%) کەمى کرد!) ئەو هەواـە بەسادهیەو پـمان دەـ: 18% مردنەکان هـیەکەى پزیشکەکان بوون!! دیارە ئەم هەواـە هەروا بەسادهی ناخوـندرـتەو!! بەـام، ئەووە ئەگەر راستیەکی تـدابـ ئەوا ئەووەیە کە زانستی پزیشکی هـشتا هەر لەتاقیکردنەو دایەو تاقیکردنەو هـش زـروکەم زیانى خـی هەیه.

ئـمە بـواى تەواومان بەزانست هەیه! بەـام زانست لەهەموو بوارەکانى ژيان نەگەیشـتە کـتایى و لەبوراـکەو بـ بوارـکی تر جیاوازی هەیه. زانستی بوارى تەکنـلـژیا سەرکەوتووترە لەزانستی پزیشکی، بە بەشە دەروونی و جەستەییەکەو، ئەمەش کارـکی ئاساییە، چونکە زانای تەکنـلـژیا کە بەرھەمە زانستییەکەى سەرکەوت کارگەو کـمپانیا بەرھەمەکە لەسەر شـووی خواستی ئەو زانایە دروست دەکەن و دەیخەنە بازار، ئەگەر زیانى هـە بـ لەخراب و هـە بەکار هـنـانیەتى لەلایەن خەـکەو.

بەـام زانستی پزیشکی، کارەکە بەشـوویەکی ترە، دەـ پزیشکەکان لەزانستە تازەکەى چارەسەرى دا، بگەنە ئاستـکی زـر بەرز تا رادەى ئەووی کە زانای دـزەرەو لەـیان رازى بـت، ئەمەش کارـکی ئەستەمە چونکە فراوانى جیهان و زـرى پزیشکەکان و ئاستى پـشکەوتن و باری رـشـبیری و دیموکراتیانەى وـاتان کار لەسەر ئاستى پـشکەوتنى پزیشکی دەکات و بەهیچ شـوویەك هەموو پزیشکەکان ناگەنە یەك ئاست و ئەو ئاستەى زاناکان لـیان رازى بن، هەر بـیەش رـژانە هەواـى ناخـش و تاوان ئامـز لەنـووەندە پزیشکی و لە دکتـرەکان دەبیسـتین!! بەتایبە لەوـاتە دواکەوتووکان، بەداخەو.

ئەگەر كەموكورتىيەك لەكارە زانستىيەكاندا ھەب، دوو ھەي ھەيە، يەكەم: ئەو ھەيە زانست بەتايبەت زانستى پزىشكى بەردەوام لەتاقىکردنەو ھەيە. دوو ھەم: لەكادىرى بەكارھەنەرى زانستىيەكەيە، كە ھەندەكەيان لەبەر زار ھەكار سەرکەوتوو نىن لەبەكارھەنەنى دەرمان و چارەسەرکردنى نەخەشيدا.

سەرھەي ھەموو ئەمانەش، چارەكە ترمەن نىە جگە لەو ھەي بەپشەو ھەيە دەردەسە زانەو بەرپرسىارىيەتيەو ھەيە نا بە زانست بەرەن لەسەر رەگەي زانست خزمەت بەمرەق بەكەين.

ھەر بەيە پىويست دەكات مامەستا مەلا ھەيە كوردى- كەلەك- خاوەنى نەخەشخانەي (گب النبوى) بە بەرنامەيەكەي زانستىيەو ھەيە لایەنەو دەسەزەنە بەرنامەيەكەي زانستىيەو ھەيە لایەنە بيخەينە نەو تاقىکردنەو ھەيە بەيەري پەشتى لەسەر نەدەين و بەسەزو توو ھەيە ھەيە سەنگەندى بە نەكەين و بەدوای راستىيە زانستىيەكەدا بگەيەين، ئەو زانستىيە لای ئەو ھەيە، ئەمە نايەزەين!! رەنگە خەشە نەيزەنەچ زانستىيەكە؟! چ وەيەكە؟! ئەگەر بەرەش دەركەوت مامەستا ساحىرو جادوکارە!! ئەو ھەيە پەويستە پەي بەيە مامەستا بەسەو چىتر جادو لەم خەكە ھەزارو بە نەوایە مەكەو ياساش ئاوا ھەيە سوکەوت لەگە جادوکار دەكات!! خە ئەگەر دەركەوت راستەو نەخەشە چاککردەو ھەيە ئەمەستا دەتوانە خەكە چاک بەكاتەو- ھەيە بەت بەشەو زانستىيە و ئىمانىيەكەي خەي- ئەوا بەو شەو ھەيە كە ئەو پەويستىيەتي، رەگەي بە خەش بەكەين و يارمەتي پەويستىيە بدهين و بيكەين بەو پزىشك و مامەستايەي خەكەي ترو گەنجەكانمان فەري ئەو زانستە بکات!! چونكە ئەگەر ئەمە راست بەت و دەربەكو نەخەش چاککردەو ھەيە دەتوانە خەكەي تريس فەري ئەو زانستە بکات، ئەوا كوردستان زانایەكەي لەھا تووي بە پەيدا دەبەت و بەسەر خەرو بەرەكەي بە وەندە دەكەو و جىھان سوودی لە دەبينە.

دەبە ئەو بەزەين، بە ھەر نەخەشيەكەي جەستەي و دەروونی زياتر لەھەكارەكە ھەيە بە ئەو ھەيە مەقە تووشى ئەو نەخەشيە بىت، ھەروەھا بە چارەسەرى ھەريەك لەم نەخەشيەنەش زياتر لە رەگەيەك و چارەسەريەك ھەيە بە ئەو ھەيە نەخەشە چاک بەتەو، كە نا چارەسەريەكانى ما مستاش يەكەك نىە لەو رەگەيانەي كە نەخەشيەكان چارەسەر دەكات؟ بەو رەگەيەو توانايەي مامەستا ھەيەتي، بەردەوام مەيدان لەكەمەگەو پزىشكەكان دەخواز، دوا مەيدان خواستنى بەئاشكراو لەاگەيانەكان بوو، ئامادەيى خەي دەربەي بە چارەسەرکردنى (موعتەسەمى زنجيركراو) مەلا ھەيە داوای بينى ئەو گەنجە

دهكات كه زنجيريان لهمل كړدبوو، تې بېلې ئو هه مو مه يدان
خواستنه ي مه لا عه لي به څې ا ي ي و له شې ت ي ه و به تې؟ پې ش ت ر ي ش ه ه ر
مه لا عه لي ئا ماده ي ي څې د ه ر بې ي و به بې زېر نه څې شې گ ران و زېر
كه سا يه تې د يار و ناسراو.

مام ستا مه لا عه لي و راگه يان د نه كان
به هې به رده وامي كار كړدني مام ستا وهك ئو ه ي كه چاره سه ر ي
نه څې شان ده كات و څه كې كې زېر ي ش له هه مو و لايه كه وه رو و ي
تې ده كهن، مام ستا ئا ماده ي يه كې به رده وامي هه يه، له سه ر
لاپه هې راگه يان د نه نوو سراوه كان و شاشه ي بېنراوه كان و
ماي كې فې نې بې ستر اوه كان.

به دا څه وه كې راگه يان د نكاران هه سو كه و تې كې ئو تې يان له گه
ئو به بې زه نه كړدو وه كه دوا جار به قازانجې زانست و
به رژه وه ندې كې مه گه بشكې ته وه، هه ندې له اگه يان د نه كان
به مه به ستي ئا ي د لې ژې ده يان ه و به (پېر زې) بڅه نه به رچا و ي
څه كې و هه ندې كشيان به جېر كې سو كا يه تې پې كړدن و بې به ها كړدني
كاره كې ده يڅه نه به رچا و ي كې مه گه گه، بې ئو ه ي هه ر دو و لا بېر
له وه بكه نه وه كه مام ستا كار له سه ر د ه رو و و جه سته ي تا كې
ئو كې مه گه يه ده كات!! ئه گه ر مام ستا هه يه با ئو وان
پېر زې نه كهن، ئه گه ر ي ش راسته ئو و سو كې نه كهن!! جگه له م
دو و جېره راگه يان د نه، هه ندې كې ش له اگه يان د نكاره كان زېر
به دا څه وه هېچ له ئه ته كې ت و ئه ر كې كار ه كې څې يان نازان
ته نيا مه به ستيان د ه رچو و نې څې يان و پې كړدنه وه ي لاپه هې
رې ژنامو و گې قاره كان و د ه ركه و تنې سه ر شاشه ي
ته له فزې نه كانه!!

به دا څه وه مام ستا څې شې هه مو و جارې سه ركه و تو و نيه
له به ركاره بې ناني راگه يان د نه كان، زېر جاران راگه يان د نكار هه تا
پزېشكه به بې زه كان ي ش كه له گه مام ستا پې كه وه له يه ك
به رنامه دا د ه رده كه ون ئو دوانه نا توانن به زمانې كې گف تو گې
له گه يه كدا بكه ن، بې ئو ه ي له يه ك تې بگهن!

پزېشكه كان به زانستي پزېشكې رو و و چه ندو چېن له گه مام ستا
ده كهن! له كاتې كدا ئو وه ده زانن كه مام ستا د ه رچو و ي كې لې ژې
پزېشكې و به شې د ه رو و نې نيه!! هې زو زانسته كې؟! مام ستا
له شو بې كې ديكه يه!! هه روه ها مام ستا مه لا عه لي ئو و ي ش بې څې
ده يه و به زمانې زانستې كې قسه بكات كه زانستيانه
نه يڅو بندو وه، بې يه پزېشكه كان له گه مام ستا سه ركه و تو و نابن
و مام ستاش به م شې وه څې د ه رڅسته زيان به څې ده گه يه نې ت.
هه ر بې يه ئه ر كې لې ژنه ي تا قې كړدنه وه ي مام ستا بې ئو ه يه

بزانی، مام‌ستا چ کار‌کی پزیشکی کردوو، نه‌خ‌شی نه‌خ‌شەکان
 چی بوون؟ چ‌نی چاره‌سەر کردوون؟ چونکه ره‌نگه -هه‌تا راده‌یه‌ک
 د‌نیاشم- که مام‌ستا به‌دروستی نه‌نی و ه‌زی کارکردنی خ‌ی
 نازان!! ئەگەر پ‌یوایه، ئەو موس‌مانه‌و به‌قورئان خو‌ندن و
 هه‌نگوین و ره‌شکه‌و سیرو میزی وشترو چی و چی... ئەمانه
 چاره‌سەری نه‌خ‌ش ده‌که‌ن!! ئەوا قورئان خو‌نی ده‌نگ خ‌شتر له
 مام‌ستاش هه‌یه!! هه‌نگوین و ره‌شکه‌و سیرو میزی وشت‌ریش ده‌ست
 هه‌موو که‌س ده‌که‌و!! نا، سه‌ره‌ای ئەمانه هه‌مووی -ه‌ز‌کی تر-
 لای مام‌ستا هه‌یه، د‌زینه‌وه‌و ناسینی ئەو ه‌زه‌گرنگه، چ ب‌
 ئ‌مه، چ ب‌ مام‌ستا خ‌ی.

لیژنه‌یه‌کی پ‌ویست

مام‌ستا مه‌لا عەلی به‌کاره سه‌یرو گرنگ و ترسناکه‌کانی سنووری
 کوردستانی به‌زاندوووه‌و بووه به‌دیاردەیه‌کی هاوچه‌رخ و
 جیهانی!! ئەگەر به‌وردی هه‌وا‌ی کارو کاردانه‌وه‌کانی مام‌ستا
 مه‌لای عەلی بخو‌نینه‌وه، ئەوا هه‌وا‌ی سه‌یرو باوه‌ نه‌کرده‌نیش
 ده‌بینین.

من زیاتر له‌ ده‌ سا‌ه که‌م که‌م هه‌وا‌ی مام‌ستا ده‌بیستم،
 تائ‌ستا به‌ده‌یان و سه‌دان هه‌وا‌ی فیدی‌یی مام‌ستم
 خو‌ند‌ته‌وه‌و بینیه‌وه، له‌گه‌ ئەمانه هه‌موو ناتوانم ب‌م:
 راسته مام‌ستا چاره‌سەری هه‌موو ئەم نه‌خ‌شانه‌ی کردوووه که
 و‌نه‌ی گرتوون و باسیان ده‌کات، هه‌روه‌ها ناشتوانم ب‌م: هیچ
 یه‌ک له‌و هه‌وا‌ و چاره‌سەریانه راست نین و مام‌ستا هیچ
 نه‌خ‌ش‌کی چاک نه‌کرد‌ته‌وه!! به‌‌ام، به‌ته‌واوی باوه‌وه
 به‌پ‌ویستی ده‌زانم لیژنه‌یه‌کی پسپ‌ر، پسپ‌ری جیا جیا شاره‌زاو
 کراوه‌و ئاگادار له‌زانسته جیا جیاکانی زانستی ئایینی و
 زانستی بای‌ل‌ژی و زانستی ر‌حانی و زانستی رووه‌کناسی و گیا
 ده‌رمانی و پزیشکی شه‌عی، پ‌ک‌ب‌ت و به‌وردی کارو تواناکانی
 مام‌ستا بخه‌نه ژ‌ر ل‌ک‌ک‌ینه‌وه‌و زانستیانه، هه‌ریه‌که به‌پی
 زانستی پسپ‌ریه‌که‌ی خ‌ی به‌دوای ه‌زو زانست و نه‌نی
 مام‌ستادا بگه‌ن و دواجار ب‌یاری زانستیانه له‌سەر کارکردن
 و کارنه‌کردنی مام‌ستا بده‌ن. به‌‌ای من ئه‌رکی پیکه‌نانی ئەو
 لیژنه‌یه ده‌که‌و‌ته‌ ئه‌ست‌ی ئەو وه‌زاره‌تانه‌ی خواره‌وه:

5. وه‌زاره‌تی خو‌ندن‌ی با‌او تو‌ژینه‌وه‌ی زانستی

6. وه‌زاره‌تی ر‌ش‌بیری

7. وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف و کاروباری ئایینی

له‌ن‌و حکومه‌تی هه‌ر‌م و په‌رله‌مانی کوردستان، ئەم س‌
 وه‌زاره‌ته به‌رپرسن له‌وه‌ی پ‌ناسه‌ی راستی و زانستی مام‌ستا

مهلا عهلی کوردی بخه نه بهرچاوی خه کی کوردستان و جیهان،
 ناکر که سایه تیهک بیست سا له ته کمان و به بهرچاومانه وه
 رژانه دهیان نه خش (چاره سهرا!) بکات و له هه موولایه که وه
 رژانه خه رووی تبهکن و گیان و جهستهی خیان بخه نه
 بهردهستی، ئه مهش له سهرا ئاستی فهرمی بوا پینه کهین و له وهش
 زیاتربه (جادوکارو ساحیرو خهرافه و ده جالی بزانی!) که چی
 ئه و (ده جال و ساحیر؟! ه، به بهرچاومانه وه کاربکات و هاوار
 بکات و قسهی جدی له بارهی جهسته و دهروون و ژیا نی خه که وه
 بکات، خه ریکی ج ر له پزیشکی ب ت که ئه و ب خای به پزیشکی
 ئایینی و (گب النبوی) ناوی ده بات، مام ستا مهلا عهلی هه
 ئایینه کی هه ب و له ژر هه ناو که ئه و کاره بکات، گرنگ نیه،
 گرنگ ئه وه یه مام ستا تائ ستا که سی چاک کرد ته وه که نه خش
 بوو ب ت؟ ئه وه بهردهام مهیدان دهخواز، ئه ر ده توان
 له ژر تاقیکردنه وهی- که س چاک بکاته وه؟ ئه رکی لیژنه که
 ئه وه ده ب ت و پویسته کار له سهرا ئه م دوو پرسیاره بکات و
 به دوا ی وه مامه کانی دا بگه ب ت!!

چه ند خا بک له باره ی که سایه تی -چاره سهرا کاری- نه خ شیه کانی
 مام ستا مهلا عهلی کوردی:

8. مام ستا مهلا عهلی تهواوی (چاره سهرا کردن!!) هکانی به بهرچاوی
 کامهراکان دهکات و زربهی هه ز ریشی بوا و کرد ته وه.

9. له زربهی قیدی کان مام ستا بهوپه ی بوا به خ بوونه وه ده:
 ئه ستا به ئیزنی خوا چاک ده ب ته وه!! به تایبته ئه و نه خ شانه ی
 که مام ستا ده ب جنیان چووه ته جهستهی) نه خ شهکان تهواو
 له بار کی ناسروشتی دان، که چی که مام ستا قورئانیان له سهرا
 ده خو ب و ده یانبا ته ژوور بک (پاش چه ند ده قیقکه یه ک!!) نه خ ش
 به پایی خای د ته ده ره وه، ب راستی سهیری قیدی کانی بکه ن له
 فه سیبوو که کانی و یوتیوبی مام ستا مهلا عهلی.

10. مام ستا ز بهزووی ئه و ج ره نه خ شانه چاک ده کاته وه.

11. مام ستا ز به ساده یی و به ش وه یه کی شه عبی پ شوازی له نه خ ش
 دهکات.

12. ز به هه زانی ئه م ج ره نه خ شانه چاک ده کاته وه!!

13. پ شوازی له هه موو ج ره نه خ ش دهکات و- به ش شوازی خای-
 چاره سهریان ب دیاری دهکات.

14. نه خ ش هه ر دینه کی هه ب و هه ر نه ته وه یه ک و له هه ر چین بک ب ت،
 ژن ب ت یان پیاو، گه وره ب ت یان بچووک، مام ستا وه ک یه ک
 سهیریان دهکات.

ئه مانه هه موو بوونه ته هی ئه وه ی که خه ک کی ز له ز رلاوه

بـوا به مامـستا بـکهـن و لهـنـزیک و دوورهـوه بـن و نهـخـشهـکان
خـیان بـنن و بیخه نه بهـردهـستی مامـستا مهـلا عهـلی کوردی،
تـبـینی:

ههـموو ئهـو زانیاریانهـی من لهـبارهی مامـستا مهـلا عهـلی ههـمه،
بهـهـی ئهـو بهـدواداچوونه بهـردهوامهـیه که بهـردهوام سهـیری
فهـیسبووک و فـیدیـکانی دهـکهـم، چاوپـکهـوتنه تهـلهـفزیـنهـکانی
دهـبینم، ههـرچی لهـبارهی نووسـراوه، ههـوـمداوه ههـمووی
بخوـنمهـوه، ئهـمه دهـ ساـ دهـبـت، بهـمـ ئهـوهی راستی بـت
(مامـستا مهـلا عهـلی)م لهـنـزیکهـوه نهـبینیوهـو، ههـر بهـهـی ئهـوه
بهـدواداچوونه بهـردهوام و زـرهـوه، گهـیشـتوومهـته ئهـو باوهـی
که مامـستا هـزـکی تایبهـتی ههـیه، ئهـو هـزهـ مامـستا
لهـچارهـسهـری نهـخـشهـکانی خهـکـ) بهـکاری دـنـ، ههـر بـیه
پـویسته بهـزانستی و بهـبهـرپرسیاریهـتیوهـو، بهـو پهـی رـزگرتن
لهـکهـسایهـتی مامـستا خـی و - بـ بـیاری پـشـوهـخته - ئهـندامانی
لیژنه بهـدوای ئهـو هـزهـدا بگهـن که مامـستا ههـیهـتی و
بهـکاری دـنـ.

چونکه چ لهـمـژوودا چ لهـواقیعی ئـستاداو نمونهـی کهـسیهـتی
ئاوا ههـن و دهـرکهـوتوون که هـزی تایبهـت و (ئهـستهـمـبـ)
خارق)یان ههـیهـو ههـبووه، ئهـمـ ئـمه لهـسهـدهـی بیست و یهـکـدا
دهـژین، زانست لهـهـموو رووـکهـوه پـشـکهـوتووه، ههـر بـیه
پـویست دهـکات ئـمهـش مامـستا مهـلا عهـلی و کهـسانی وهـکو
مامـستا پـناسهـ بکهـین، پـناسهـیهـکی دروست و زانستی.

لهـم کارهـشدا دهـتوانین یارمهـتی لهـم نـوهـندو وـاتـانه
بخوازیـن که شارهـزان لهـم بـوارهـداو تاکیکردنهـوهی
سهـرکهـوتووین ههـیه، چونکه وهـکو پـشـتر وتم: ئـستا مامـستا
مهـلا عهـلی، رهـهـندـکی جیهانی وهـرگرتوووه ناوو ناوبانگی و
کارو چالاکی لهـسنووری کوردستان چووهـته دهـرهـوه،
سهـرچاوهـکانی ئهـو نووسینه:

ئهـو نووسینه لهـرووی شـوهـی نووسینهـوه لـکـکـینهـوهیهکی
رژنامهـوانیه! زـرتـر لهـشـوهـی وتاری رـژنامهـوه نـزیکه تا
لـکـکـینهـوهیهکی زانستی- بهـتایبهـت رـبازی نووسینهـکه- دهـنا
لهـووی زانستیهـوه پشت بهـزـر سهـرچاوه بهـستراوهـو من خـشم
بهـپرسم لهـ وشه بهـوشهـی ئهـم وتاره زانستیهـ رـژنامهـوانیهـو
لهـکاتی پـویستیش ههـموو سهـرچاوهـکان لهـبهـردهـستن.

ئهـوهـش که لهـبارهی مامـستا مهـلا عهـلی و کارهـکانیهـوه قسم
کردوووه، لهـوهـدا پـشـتم بهـستوه بهـ فهـیسبووکـهـکانی مامـستاو
فـیدیـکانی یوتیوب و چاوپـکهـوتنه رـژنامهـوانی و راـدیـیی و

تهله فزیه نیه کانی بهستووه، که من ماوه یه کی دوورو دره ژه دوور
به دوور به دوا ی هه واه به رده وامه کانی مامه ستادا ده چم.